

V naší vlasti jsou místa, krásná, ale skrytá. V jednom z nich - v Jablonném nad Orlicí ve východních Čechách žije a svým podnikáním i slouží pan Kvido Štěpánek.

Teze:

„Dar je otázkou těch, kteří mají možnost darovat, vidí-li něčí potřebu - to je důležité.“ - **vymezení termínu dar**

„Život je dar a svět je školou k jeho zdokonalování.“ - **k daru života**

„Pro mě je to podpora, berlička, která supluje zdravý rozum.“ - **k daru víry**

„V socialismu žádné dary nebyly potřeba, protože o vše se postaral stát - i když - pamatuji sbírku na Vietnam, předtím na Koreu.“ - **k daru v hospodářském řádu**

„Pokud kapitalista peníze má, může uvažovat, že hřivny přináší další hřivny. Pokud je rozdává, jiné další hřivny z toho nebudou.“ - **o přístupu kapitalistů**

Dialog byl natočen v 17. července 2017 v prostorách pracovny Kvido Štěpánka ve společnosti Isolit - Bravo v Jablonném nad Orlicí

Dar očima Kvido Štěpánka:

MS: *Pane Štěpánku, rád bych se zeptal, jak vnímáte význam daru? S čím si jej asociujete?*

KŠ: Dar je otázkou těch, kteří mají možnost darovat, vidí-li něčí potřebu, to je důležité. Darů se dožadují lidé potřební. Je dobré, když se na jedné straně sejde skutečná potřeba, na opačné pak ochota a uvědomění dárce, tehdy nastane správný okamžik, něco, jako „chemická reakce“.

MS: *Projdete-li si v duchu a v rychlosti svůj život, kdy jste se setkal s dary, kdy jste si začal dar uvědomovat a vážit si jej?*

KŠ: Nesouvisí to s tím, kolik máte peněz. V Bibli je psáno, že všichni darovali ze svého nadbytku, ale vdova darovala ze svého nedostatku. Není to tak, že když příjem člověka dosáhne například padesáti tisíc, měl by myslet na darování. Pokud nejste na straně, která nic nemá, ale pouze něco potřebuje, vždy můžete něco dát.

MS: *Čas, finance ...*

KŠ: Pamatuji si, že když jsme začínali a nic jsme neměli, což bylo v roce 1990, měli jsme pouze půjčky, ale přesto jsme s manželkou v domě, postaveném na půjčku za socialismu - společně vymalovali a připravili jsme místnost pro očekávané uprchlíky z tehdejší Jugoslávie. Bohužel nikdo nepřišel. Nepřemýšleli jsme, zdali máme mnoho, či málo, že dům není splacen atd. Také jsme do toho šli. Opakuji: není to tak, že člověk začne s darováním, až dosáhne určité částky.

... Dar života ...

MS: *Neměli bychom vynechat otázku - jak vnímáte dar života?*

KŠ: Netroufám si soudit, protože již Buddha říkal, že život je utrpení. Je na zvážení, jestli život je dar ve smyslu, že se zde máte zdokonalit, že svět je školou ke zdokonalování. Tento postoj zastávám a je to prima. Někdy se vkrádá pochybnost, zdali to ve skutečnosti tak je, zdali to není náhodou obráceně. Někdo nás na této zemi drží, protože jsme zdrojem emocí jako láska, vztek, soucit,

nenávist, závist. Je to cosi nehmotného, ovšem může to být ve skutečnosti pro svět potřebné. Nevíme, jestli je to tak, jak říkám, že jsme zde „ve škole“, nebo že nás zde drží v kravíně a v ohradě. Vy to nevíte, ani já to nevím.

MS: *Můžeme věřit, že svět je racionální, ...*

KŠ: ... pak se vkrádá otázka, co je to víra? Je víra správná, jak tvrdí samotní věřící, nebo není to náhodou jen nějaká náhražka rozumu? Těmto skutečnostem bychom měli pouze věřit.

MS: *Pak to ústí do stavu: ...*

KŠ: ... vy nic nevíte a já nic nevím a povaha světa je pouze naším dohadem.

MS: *To bychom se ale propadli do skepse.*

KŠ: Z mého pohledu to není skepse, ale normální realita. Uvádím, jak to být může. Já jsem skeptik. Kdybych byl jako člověk v ohradě a v kravíně, budu bojovat, abych se z něj dostal.

MS: *Je to usilování o svobodu, což je člověku vlastní.*

KŠ: Souhlasím.

... Dar náhledu ...

MS: *Můžeme též říci, že jde o dar nějakého slušného pohledu na svět.*

KŠ: Nerozporuji to.

MS: *Ve vašich textech, které publikujete pro vaše zaměstnance, jsou Buddhova slova: správný názor, správné pochopení, správná řeč, správný životní čin, správné úsilí, ostražitost, bdělost ... To vše poznáváme rozumem, o který bychom měli pečovat.*

KŠ: Ptáte se, jestli tyto zásady vytváří rozum?

MS: *Je to asi dar náhledu. Díky těmto vztahům můžeme zakoušet krásu světa a nemusíme být příliš bohatí v materiálním slova smyslu.*

KŠ: To vše je pravda.

... Dar víry ...

MS: *Řekněme pár slov k víře. Jistě jde o zásadní životní náhled. Jste člověk tíhnoucí k východním směrům, nebo západním?*

KŠ: Víte, je otázkou, co vlastně ta víra je. Mrzí mě, že věřící se někdy povyšují a nerespektují tezi: kdo se povyšuje, bude ponížěn atd. Povyšují se nad nevěřící. Říkají: to jsou nevěřící a já jsem zde věřící. Vidíte to v různých náboženstvích podobně. O islamistech se říká, že jsou nevěřící psi. To je jedna skutečnost, která mě velmi mrzí, i když je okrajová. Co tedy víra je? Když o tom budete přemýšlet, i tak přesně nezjistíte, co je víra. Může to být dar. Již apoštol Pavel říká: kdo uvěřil, bude spasen. Nerozporuji, ale pro mě je to podpora, berlička, která supluje zdravý rozum. Tato otázka je složitá, ještě nikdo na ni nenašel odpověď, protože když si vezmete jakoukoliv knihu na téma náboženství, na druhé až třetí stránce poznáte, kam člověk „patří“. Patří do tábora věřících, nebo do tábora nevěřících, poněvadž jeho názory jsou dané. Je to problém, neboť jsem-li ovlivněn, nemohu nic objektivně prohlašovat. Je to stejné, jako když jste se zamiloval do ženy. Též nebudete objektivně

říkat, že je taková či maková.

MS: *Jsem přesvědčen, že je-li člověk dostatečně kultivovaný či má alespoň snahu se kultivovat, ke světu přistupuje s odpovídající jemností, opatrností, aby poznal, co je na tomto světě dobré, jak to činil například Platón.*

KŠ: Zeptejme se: co je víra? Víra je něco, co sdělil a vy jste tomu uvěřil. Všimněte si, jak málo je u nás konvertitů. V každé církvi je to možná jedno promile. Uvědomme si, jak málo lidí konvertovalo od islámu ke křesťanství. Je to zanedbatelný počet. Jste-li věřícím, musíte se zamyslet nad tím, jestli to náhodou není tak, že jste-li malé dítě a okolí vám něco říká, vy si to vštěpujete a převezmete to za své, aniž byste tušil proč. Myslíte si, že to vychází z vašeho srdce a ve skutečnosti to vychází z toho, že vás to učili vaši rodiče. I to je možné.

MS: *Uvedte příklad ...*

KŠ: Jednou jsem četl od Arthura Clarka povídku, jak sem letěl vesmírný koráb. Lidé s ním navázali kontakt a tázali se, kam dospěli v poznání Boha. Oni odpovídali: co je to Bůh? Nevíme! Oni jim to vysvětlovali, ale říkali: na cestě vesmírem jsme se s tím setkali, ale žádného Boha neznáme. Setkali jsme se s vírou v Boha. Vždy jsme nějaký princip našli v civilizaci, vychovávající mláďata. Sami mláďata neměli, vznikali jako dospělci. Mimoszemšťané tedy o žádném Bohu nevěděli. Civilizace, které rodí mláďata, se o ně starají vždy, a stejně vždy se nalezne víra v Boha. Je to tím, že je-li tvor malý, potřebuje rodiče, promítne si pak tuto skutečnost do dalšího života a někoho opět potřebuje. Vůbec nevíte, jestli je to pravda. Klidně by to tak mohlo být – vůbec to není vyloučeno.

MS: *Stále z vás mluví skepse ...*

KŠ: Není to žádná skepse, ale jsem pouze opatrný. Snažíme se nahlížet i z té druhé stránky.

MS: *Víme, že pokud Židé měli pojmenovat Boha, opisovali jej.*

KŠ: Poté si vyrobili zlaté tele.

MS: *To je úpadek stavu věcí, proti čemuž se člověk má vymezit.*

KŠ: Vždy věděli, co potřebují.

MS: *Domníváte se, že dar víry je důležitý pro pochopení lidské existence?*

KŠ: Netroufám si to říci, protože vlastně nevím, co je to „sama“ víra. Může to být dar, který člověk obdrží. Tím se stane lepší. Jen si vezměte takový dar hry na piano. Takovým příkladem je Wolfgang Amadeus Mozart. Jde mu to. Ti ostatní by se dřeli, kdyby dělali cokoli. Bezesporu, to, že byl hudebně nadán, je dar. Zdali je víra stejný dar, jestli je ve skutečnosti dobrý, nebo ne, to nevím, poněvadž nejhorší zločiny na světě byly spáchány ve jménu víry. Tento fakt nemůže nikdo popřít. Nevím, zdali je to „správný dar“, jestli se nejedná o danajský dar, protože vás to odvádí od toho, abyste skutečnost nahlédl rozumem. Protože pokud jste zapálen pro víru, v životě nenapíšete knihu o křesťanství, která bude objektivní. Jednoduše ji nenapíšete. Uvedu příklad: jeden autor – Zenon Kosidowsky napsal knihu: Na počátku bylo slovo. Pročetl jsem ji a nepoznal jsem, zdali autor je či není věřící. U ostatních to člověk pozná, že autor zatne zuby a buďto je nevěřící a k tomu přistupuje odlišně, než když je věřící.

... Kontexty darů ...

MS: *Obrátme list, jak dar podporuje lidskou tvořivost?*

KŠ: Velmi. Odpoutáte se od sobeckosti, smíříte se s tím, že peníze, čas, již nebude váš, že jste jej někomu darovali, dále: máte z toho radost. To je něco ohromného a inspirativního. Je to oboustranné.

MS: *Jak dar podporuje identitu člověka?*

KŠ: Úžasně! Uvědomíte si, že jste udělal něco dobrého. Je to něco, jak vás to povznáší. Udělal jste něco pro někoho, ne pro sebe. Toto právě člověka dělá člověkem. Tento přístup mají i zvířata. Inteligentní bytost to dělá lepší.

... Kapitalismus versus socialismus ...

MS: *Dále: jak vnímáte proces darování v kontextu hospodářských systémů? Existoval zde socialismus a kapitalismus.*

KŠ: Jste mlád a žádné dary nemůžete pamatovat. V socialismu žádné dary nebyly potřeba, protože o vše se postaral stát – i když – pamatuji sbírku na Vietnam, předtím na Koreu. Nezažil jsem to tak, ale o darování se příliš nehovořilo a vlastně to ani nemělo cenu. Potřební nebyli. Bylo zde minimální zabezpečení, že nebyly exekuce atd., ovšem lidé bez domova na Hlavním nádraží v Praze, jak je známe dnes, tehdy neexistovali.

MS: *Doplňme: lidé, kteří byli vystrčeni ze společnosti, končili tehdy v ústavech.*

KŠ: Chytli je, odvezli je do ústavu, tam je zavřeli. Byl jsem mladý, a tak jsem se o to nezajímal. Člověk asi mohl jezdit do ústavu, tam si vybrat nějakého člověka, jemuž byste mohl zpříjemnit život. Nebylo to tak očividné.

MS: *Rád bych se zeptal, zdali problémem v kontextu daru byl sám systém?*

KŠ: Systém utlačoval svobodu. Bezdomovec se nemohl válet v odpadcích, násilím jej internovali a pak se o něj „starali“. Systém sice odstranil chudobu, ale negativa se projevila jinak. Bezdomovec toho měl velmi málo a mohl jste jej nějak internovat.

MS: *Nyní přejděme ke kapitalismu. Co u něj oceňujete v kontextu darování? Je to systém, který dává prostor tvořivosti?*

KŠ: Souhlasím. Ti, kteří disponují značnými prostředky, mají obrovské možnosti, jak je využít – a to ve smyslu darování. Na druhou stranu mají obrovskou odpovědnost, popřípadě výčitek svědomí, když s tím nic neudělají. Za socialismu jsme to neměli, protože tam jsme si byli všichni rovni.

MS: *Kdo přečuhoval, byl postaven na okraj společnosti.*

KŠ: Kdybyste vydělával, lidé režimu by po vás šli, protože byste byl podezřelý z páchání trestné činnosti.

MS: *Myslíte si, že problémem kapitalismu jsou kapitalisté? Tedy lidé, kteří hromadí velké množství peněz? Sám jste poukázal, že někteří lidé dávají z mála.*

KŠ: Co s tím mají kapitalisté dělat? Když rozdáte peníze zcela, též to není dobré. Pokud kapitalista peníze má, může uvažovat, že hřivny přináší další hřivny. Pokud je rozdává, jiné další hřivny z toho nebudou. Máte-li nadaci, tam se též rozděluje výtěžek, ale kapitál nadace se nechává.

MS: *Mám na mysli Billa Gatese, který velkou část svého majetku poskytl své nadaci, případně Warren Buffett.*

KŠ: Když se pečlivě díváme na proces, vidíme, že lidé, hledající příležitosti, mají schopnost „peníze otáčet“ a rozmnožovat je.

MS: *Mezi námi jsou i ti, kteří jdou cestou darování, i když nemají takové množství prostředků.*

KŠ: Důležité je také institucionální nastavení. Na druhou stranu, máte-li zájem udělat s jedním miliónem nadaci, milión dáte do banky, řeknou vám, že každý rok máte zaplatit například 5 tisíc, že to tam máte uložené a velmi rychle byste se samotnou nadační činností skončil. Z mého pohledu – nadace se může dělat tehdy, když máte velký objem prostředků a můžete se spolehnout na odborníka, jenž vám je bude spravovat, jmění rozhojní, ale základní kapitál tam zůstane.

... Čeští dárci ...

MS: *Jak nahlížíte na české kapitalisty?*

KŠ: Pokud bych měl být konkrétní, jeden z nich je Petr Štoviček a jeho nadace Dobrý Anděl. Pak jsou zde lidé jako pan Daniel Křetínský, Karel Komárek, Tomáš Chrenek, kteří mě ve své činnosti neinspirují.

MS: *Jste diplomatický. Zpět k našemu dialogu. Jaký je časový horizont vašeho darování. Je důležitá krátkodobost, či dlouhodobost?*

KŠ: Vše vychází z rozmanitosti světa. Jsou lidé, kteří by momentálně něco potřebovali, ale pak jsou dlouhodobé věci. Zmínil jsem Petra Štovička. Je dobrým příkladem. Nadace dokáže darovat hned, ale přitom je to dlouhodobý koncept. Tento projekt se mu provedl velmi dobře.

MS: *Jsme svobodní lidé a je na každém z nás, co preferujeme.*

KŠ: On spojil krátkodobý účinek s dlouhodobým. Nadaci založil před deseti lety a organizace stále funguje. Kdyby tam dal 25 milionů a každý rok z nich „ukrajoval“, byly by pryč, ale on přišel s geniální myšlenkou, která uspěla, jsou další lidi, kteří tam přispívají, aniž by je to zatěžovalo, aniž by se z toho hroutili, je dobré, že to funguje. Potřebným – nemocným dětem dávám finanční dary.

... Skrytost a medializace daru ...

MS: *Dále: co skrytost darování versus medializace daru?*

KŠ: Nikdy jsem se neskrýval, ale nesnažím se medializovat. Sleduji Buddhovu zlatou střední cestu. Kdo se skrývá, připadá mi divný. Na druhou stranu za své dary jsem nikdy nevyžadoval žádnou mediální publicitu. Když mi ji někdo udělal, ptal se mně, zdali to může zveřejnit, proč ne? Není to podmínka daru.

... Vykupování hříchu ...

MS: *Pane Štěpánku, jak uvažujete o tom, že někteří lidé darují, a tím si „vykupují“ své hříchy?*

KŠ: Tato otázka je podobná jako otázka o víře. Pokud byste si tím vykupoval hříchy, jednou je někdo zváží. Jednou vás někdo bude soudit. Bude-li vás někdo soudit, nevím, zdali je tam „pákové“, chcete-li „převodní“ pravidlo. Z mého pohledu je to iluzorní. Vy si myslíte, že byste si tím vykoupil hříchy? Je to stejné, jako když církev dělala odpustky. Nefunguje to tak: když dáte tolik, bude vám tolik a tolik odpuštěno. Za druhé: neznáte převodní poměr. Za třetí: nikdo z lidí – ani papež – není s to poměr přesně určit.

MS: *Vše je hypotetické ...*

KŠ: Správně!

... Čistota daru ...

MS: *Tuto otázku jsem položil, neboť v rozhovoru s Jiřím Bártou z Nadace Via jsem se dověděl, že dbají na čistotu daru.*

KŠ: To s tím převodním poměrem nesouvisí.

MS: *Jste-li podnikatel, ale máte škraloup ...*

KŠ: Je dobře, že na to dbají. Sám bych na to dbal. Teze „účel světí prostředky“ není správná. Nejhorší zvěrstva byla spáchána ve jménu socialistického názoru, že účel světí prostředky.

... Závazek daru ...

MS: *Čím je pro vás závazek daru? Cítíte to takto: Dosáhl jsem jistého majetku a také se zavazuji, že budu přispívat?*

KŠ: Můžete dávat přiměřeně, co můžete, podle situace přiměřeně. Bude-li situace taková, že máte poslední knedlík a máte velký hlad, avšak raději darujete raději knedlík celý, je to, jako byste věnoval „půl zeměkoule“. Darování je pak úměrné situaci a individuálnímu přístupu.

MS: *Mohli bychom se též zmínit otázku darování v kontextu regionů? Myslíte si, že je nutné, aby byl dárce spojen s regionem?*

KŠ: Myslím si, že je to hloupost, ale ani to není špatně. Uvedu příklad: když se budovalo Občanské fórum a o něčem se mělo rozhodovat, jeli jsme do nedalekého Ústí nad Orlicí, což je okresní město, lidé, kteří se mnou jeli za Letohrad, mi po cestě říkali: „My tam musíme ty Ústáky přehlasovat, aby se ten bazén postavil v Letohradě.“ Já jsem jim namítal: „Chlapi, co blbnete, proti tomuto jsme bojovali. To se nám přece nelíbilo. Když má Ústí 25 tisíc obyvatel a Letohrad 7 tisíc obyvatel, já budu první hlasovat, aby byl bazén v Ústí. Co by dělal v Letohradě?“

MS: *Jakých reakcí jste se dočkal?*

KŠ: „Ty jsi hloupý, jsi Letohradák, musíš, musíš bojovat za Letohrad.“ Nesouhlasil jsem: „Za žádné Letohradáky bojovat nebudu, bojovat budu pouze za zdravý rozum. Je nutné se na celek dívat se vším všudy.“

... Dar a Evropská unie ...

MS: *Můžeme za dar považovat i to, že do České republiky plynou finance z Evropské unie?*

KŠ: Ne, to je hloupost. Je sice „pěkné“, že sem plynou dotace, ale vše to kazí a nevede to k ničemu dobrému.

MS: *Přichází-li k vám návštěvník, vidí zde pěknou informativní desku, kde oznamujete, že nejste závislí na dotacích z Evropské unie. Dokazujete prostý fakt, že společnosti mohou být soběstačné.*

... Darování v Čechách ...

MS: *Podívejme se ještě na stav darování v Čechách. Tuto problematiku sledujete, ale nesnažíte se ji*

medializovat.

KŠ: Nejsem mediální odborník. Neumím si představit, že bych oslovoval spřátelené novináře. Sami jsou řízeni svými šéfredaktory, že mohou to či ono, a proto o dobročinnosti se nepíše, protože se to málo čte. Sám nevím, jak bych své činy medializoval. Zvážím-li své síly, necítím nutnost své aktivity medializovat a být na tomto poli činný.

MS: *Podporujete Lékaře bez hranic, UNICEF, Nadační fond Charty 77. Aktivity souvisí s lidskými životy v mezních situacích.*

KŠ: Organizace mají nějakou režii, také by se tam našla nějaká negativa - v globále jsou užiteční, a proto proč jim něco nepřispět?

MS: *Jak postupujete v situaci, když vás někdo osloví? Jaká je procedura výběru?*

KŠ: Oslovují nějaké rodiny s handicapovanými dětmi. Zřejmě mě někteří doporučili. Procedura je jednoduchá. Nechtě dodají kopii dokladů. Vyžadujeme čestné prohlášení, meze příjmů, kopii lékařské zprávy, pak se jim snažíme přispět sumou, který je ve stejné výši, jelikož těžko odlišíme, jestli má někdo postiženou pravou, nebo levou nohu. Není vhodné, aby se za levou dávalo více než za pravou.

MS: *Setkal jste se s podvodem?*

KŠ: Ano, ale těch případů nebylo mnoho.

MS: *Je lepší dávat menší částky?*

KŠ: Podobně jako Dobrý anděl. Není možné dávat horentní částky. Nemůžete každého zachránit. Velké částky plynou do projektů.

MS: *V Broumově se opravuje klášter a mnoho dobrého je děláno pro zastoupení Broumovska na mapě naší republiky.*

KŠ: U velkých částek je nebezpečí, že tyto projekty nedokážete „prokouknout“ není to tak transparentní. V nejhorším případě je to podvod, může to být věc, která není účelná. Vy tam něco dáváte, ale přitom ve skutečnosti tam přijdou ze třetí strany velké dotace, že váš samotný příspěvek je legrační atd. Vkládání velkých částek je nutno pečlivě zvážit.

MS: *Dar by měl člověka motivovat k tomu, aby konal směrem k soběstačnosti. Zde platí přísloví: člověče, nedávej potřebnému rybu, ale nauč jej ryby chytat ...*

KŠ: Člověče, přičiň se, Pán Bůh ti pomůže.

MS: *Děkuji vám za krásný závěr.*